СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LII. Ч. 73. Ню Йорк і Джерзі Ситі, субота, 15. квітня 1944. No. 73. New York and Jersey City, Saturday, April 15, 1944. Vol. LII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

Думають, що ґенерал МекАртур кандидуватиме на президента

Після правиборів в стейті Ілиной, в яких ґенерал МекАртур дістав 470,000 голосів від членів Республиканської Партії на номінацію на кандидата при виборах на президента в осени цього року, республиканський конґресмен А. Л. Милер з Небраски оголосив два листи ґенерала, з яких можна довідатися, що він критикує теперішню адміністрацію з її Новим Розподілом. З цієї критики роблять висновок, що ґен. МекАртур мовчанкою кандидує на становище президента. Один лист написаний ще 2. жовтня 1943, а другий 27 січня 1944.

АКТУАЛЬНА ЧИ НЕ АКТУАЛЬНА?

Читаємо в одній з українських ґазет про „актуальність української справи". Між іншим є там таке, що українці часто попадають в фанатичний ентузіязм, то знов в смертельний песимізм, відповідно до того, що почули про Україну на міжнароднім полі, чи вичитали що в чужій пресі. І так:

„Ось вичитав хтось там статейку нецікаву про Україну в чужій пресі і оповів другому. За два дні довідуємося, що наша справа ще ніколи так добре не стояла, як тепер. Станеться навпаки, що ніхто про Україну не пише, то наш брат зразу тратить не тільки настрій, але й — голову. Нічого іншого не почуєте, як тільки: А що, я не казав, що наша справа зле стоїть; з того нічо не буде; кажіть, що хочете, а наша справа не є актуальна, і т. д. і т. д."

А справа ця проста: „Щоб не ділось на нашій планеті, у нас повинно бути одно переконання, одна віра: кожний день нас приближає до мети, за яку ми принесли більше жертв, як котрийнебудь інший нарід, який боровся за своє вільне й незалежне істнування".

ОДЕСА — СТОЛИЦЯ „ЮГА РОСІІ".

Так пише в ґазеті Новое Русское Слово її співробітник К. С. з нагоди відступу націстів з Одеси. Про отсю найбільшу пристань України він пише як про „духовний центр Юга Росії", зазначуючи, що в місті жила „ґама національностей"...

200,000 ЖІНОК ДІСТАЮТЬ ПРАЦЮ.

Бюро Воєнних Інформацій оголошує, що в краю відчувається брак робітника і що потрібно вже тепер коло 2,000,000 жінок до праці крім 16,000,000 уже занятих. Найбільше потрібно жінок на фармах і при продукції харчів. Рекрутаційні бюра для жінок відкриває організація Жіноча Земельна Армія. Орґанізація Юнайтед Стейтс Крап Кор буде орґанізувати дівчат у віці 14—17 літ для жнив. — Попри недостачу робітниць у хліборобстві відчувається теж недостача робітниць у чищенню убрань, в пральнях, в чищенню готелів та при услугах в ресторанах. — При цій нагоді Бюро Воєнних Інформацій проголошує, що у збройній силі Злучених Держав служить 148,000 жінок.

НІБИ ВЖЕ ПІЗНАЛИ...

„Польський Відділ Американсько - Словянського Конґресу" проголосив в Шікаґо резолюцію про свій виступ з цього Конґресу. Каже, що переконався, що „майже від року є він опанований комуністами, яких заприсяжені цілі і програма змагають до насильного повалення влади Злучених Держав і знищення американського способу життя".

Питання: Що за причина, що аж так довго треба було ждати ось тим полякам, щоб пізнати, що Словянський Конґрес в Америці є в руках комуністів чи комунізуючих та є відбиткою того всього, що каже і робить Словянський Конґрес в Москві?

„СТІНИ КРИЧАТЬ..."

Такий є наголовок репортажу про дім в Києві при Львівській вулиці ч. 24, де за німецької влади находився націстівський штаб для вербування робочої сили до Німеччини. Репортаж цей є поміщений в московських „Ізвєстіях". До згаданого дому, як пишеться, націсти стягали десятки тисяч українських дівчат, а теж і хлопців, яких відправляли в Німеччину. Написи на камінних стінах дому вказують на муки тих нещасних жертв. Є там тисячі прізвищ дівчат з різних українських територій, що прощаються з своїми рідними, неначе ідучи на смерть... Між написами, як подає М. Шеремет, є такі: „Прощай, мила Україно, і ви рідні дітки". Або „...оставайте здорові українські люди", або „Прощай мила Україно...".

Московські поляки протестують проти українських претенсій

„Союз Польських Патріотів" у Москві запротестував проти українських домагань прилучення до України території на захід від лінії Курзона.

„Вольна Польска", орґан згаданого Союзу, пише: „Ми вважаємо невідповідними домагання українських кругів щодо Холму, Грубішова, Замостя, Ярослава й Томашова. Ми відкидаємо ці домагання не на тій основі, що нібито там не було багато українців, але на основних засадах.

„Щодо лінії Курзона, ми знаємо, що українцям не буде легко оставити островці їх людей за захід від цеї лінії. Ми теж знаємо, що лищаємо багато поляків на схід від цеї лінії.

„Ми приняли це рішення, бо загальне добро републики й держави повинно мати першенство перед всіми іншими інтересами. У своїм рішенню стояти на лінії Курзона ми числимо на піддержку советської публичної опінії".

Питання підняв вперше український представник Гречуха, коли на зборах найвищого совету відкликався до советського уряду" помогти братям українцям".

Заява „Союзу Польських Патріотів" у Москві викликала велике зацікавлення в аліянтських кругах у Лондоні.

З НАЦІСТІВСЬКОЇ ПРОПАҐАНДИ.

В часі, коли вже советські війська опинились в тій Галичині, яку націсти прилучили до Ґенерального Ґубернаторства, ґенеральний ґубернатор Франк заповів, що „ні один ворожий вояк не переступить границь Ґенерального Ґубернаторства". Цікаве й те, що, як подає ПАТ, Ґестапо заставляє поляків в Ґенеральнім Ґубернаторстві підписувати „протиросійські декларації" на те, щоб їх проголошувати як бажання поляків радше співпрацювати з німцями як з Советами. Польське підпілля, як кажуть, мало проголосити на ті декларації таку відповідь, що між поляками і німцями може бути тільки боротьба аж до перемоги. Знов німецький ґубернатор Кундт мав домагатись від польських епископів оголошення пастирського листа, зверненого проти Росії. ПАТ подає, що трьох польських епископів не видало такого листа, але зате мало „німецький владі вдатись намовити кількох українських православних епископів підписати такий лист підчас конференції в Варшаві".

НЕ ВІРИТЬ В „ЕВОЛЮЦІЮ СТАЛІНА".

Є ним якийсь Н. В. Топоров, що, як подає нюйорське Новое Русское Слово, остерігає в берлінській російській ґазеті „Новое Слово", тих „многих руских", що даються „ловити" на ордери Кутузова і Суворова, офіцирські погони, зміну „Інтернаціоналу" та советське писання про „Велику Русь". Каже, що це не є ніяка „еволюція", бо на таке большевики не є спосібні. Еволюція — це булоб самогубство для Сталіна і большевиків..

3,000 АМЕРИКАНСЬКИХ ЛІТАКІВ БЄ ПО РАЙХУ И МАДЯРЩИНІ.

Найбільший рейд американського летнитцва вдарив у четвер по европейських краях під німецькою окупацією. 3,000 американських літаків вилетіло зо своїх баз в Італії й Британії та вдарило по Баварії, Франції, Мадярщині й Югославії. Аліянтський комунікат називає цей рейд найважчим ударом по ворозі з повітря.

Рейд розтягнувся на міста: Авгсбурґ, Оберпфафенгофен, Лехфельд і Оснабрук у Німеччині; Токол і Вечеш коло Будапешту в Мадярщині; Намір і Шієвр у Бельгії; Брод у Югославії; Альбенґа, Імперія й Бар в Італії.

АМЕРИКАНСЬКІ БОМБОВИКИ ОБЛЕКШУЮТЬ НАТИСК НА ТІТА.

Американський рейд проти ворожих інсталяцій в югославському місті Броді облекшив поважно натиск німецьких військ на партизанів Тіта.

Американські летуни, що брали участь у першому рейді на хорватську столицю Загреб, кажуть, що вони бачили, як їх бомби падали на ґанґари й недалекі адміністраційні будинки.

МОЛОДА АРТИСТИЧНА СИЛА.

„Нюз-Гералд", що виходить у Ванкувері (Канада) подає про виступ канадійської українки співачки, п-ни К. Стефаник, що виступала 27. березня на закінчення театрального сезону. Ґазета пише, що молода співачка своїми солями прямо причарувала публику. Вона виступала з піснями таких композиторів як Верді, Брамс, Штравс, Шопин, а також співала народні пісні. Молодій артистці заповідають гарну каріеру.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ЯК РУБАТИ, ТО НЕ ПОПРИ СУК, А В СУК

У Ню Йорку велася через цілий день дискусія („форум") над справою повоєнних порядків. Влаштувала цю конференцію Американська Федерація Праці, себто союз робітничих юній. Вечором заходом тої організації відбувся бенкет, на котрому немовби продовжувано розгляд важних повоєнних проблем.

Влаштування дискусії про повоєнні проблеми такою робітничою організацією треба признати самозрозуміло відрадною появою. Адже звісно, що повоєнний період може передусім відбитися тяжко на робітництві. Закінчення війни певно викине міліони робітників з воєнних промислів. Ряди робітництва збільшаться міліонами повертаючих з війни молодих людей. Все те не може не відбитися на подачі праці й на робітничій заплаті. Тому треба вважати просто злочином супроти міліонів робітників, що вони досі не мали ніякого голосу в розгляді повоєнних проблем. І тому ініціятива Американської Федерації Праці коло розведення дискусії над повоєнними проблемами серед зорганізованих робітників є поважним кроком уперед.

Подробичних звітів з дискусій, що велися на цьому форумі Американської Федерації Праці, ще нема. Покищо є тільки уривочні донесення з більше маркантних частин цих дебат. Визначне місце в тих донесеннях признано обороні заграничної політики федерального уряду, котру подав асистент секретаря стейту Брекенридж Лонґ, виступ котрого на форумі Американської Федерації Праці вже самим собою є доказом симпатій американського уряду для долі робітників у повоєнному світі та для участи представників зорганізованого робітництва в вирішуванню повоєнних порядків.

З донесень про дебати на форумі можна вносити (через їх неповність одначе не зовсім певно), що форум не вглянуло в повоєнні проблеми так глибоко, як вони цього вимагають. Піднесено наприклад на форумі протести проти одностороннього вирішування границь Совєтським Союзом. Натякувано цим очевидно на те, що Совєтський Союз не хоче говорити з польським урядом у Москві про майбутні границі, а заявляє, що всю територію по лінію Курзона він згори признає за приналежну до Союзу. З фрази про односторонню акцію одної держави можна вносити, що якби так у цій справі допустити до слова й другу державу, то ця справа вже була би справедливо вирішена. Тимчасом, як звісно, не треба аж великого розуму, аби побачити, що двосторонне вирішення справи ще не дає ґарантії справедливішого вирішення, бож сторона, котру тепер при односторонні́м вирішуванню поминено, стояла й далі стоїть не за справедливе вирішення справи границь, а тільки за односторонне вирішення справи на свою користь.

Тому замість попирати участь Польщі при вирішуванню польсько-совєтської границі, зорґанізоване робітництво Америки краще зробило би, якби воно підняло свій голос в імені такої засади, за якою таке питання границі можна би вирішити практично й справедливо. Тоді критика Американської Федерації Праці була би справді конструктивна.

Посмертне відзначення українського героя

Рядовик **Микола Миньо,** американський українець з Картерет, Ню Джерзі, зістав нагороджений по смерти Почесною Конґресовою Медалею. Одержала це відзначення його мати, Марія Миньо з Картерет, Н. Дж. Згадане відзначення, встановлене конґресом в часі Горожанської Війни, надається тільки за надзвичайні, геройські воєнні подвиги старшин, підстаршин чи звичайних вояків. В часі цеї війни було досі тільки 16 таких відзначень. Покійний рядовик Миньо відзначився на бойовому фронті в Тунісі. В травні 1943 року мати Миколи дістала вістку, що син зістав тяжко ранений в бою, а кілька днів пізніще прийшло повідомлення з Вашинґтону, з департаменту війни, що син помер від ран, які отримав в бою з ворогом, дня 28. квітня. Рік пізніше проголошено геройство Миколи Миня урядовим актом, який звучить:

„Коли наступ сотні А був припинений обстрілом з машинових ворожих крісів, рядовик Микола Миньо добровільно й без вагання, без уваги на власну небезпеку, кинувся на ворожі позиції з баґнетом у руках. Таким робом рядовик Миньо знищив гніздо німецьких машинових крісів та кинувся винищувати ворога з окопів. В часі того наступу його смертельно ранено. Ось та хоробрість, повна відсутність страху і аґресивність рядовика Миколи Миня в обличчі неминучої смерти, пірвала своїм прикладом цілу його сотню до бою, наслідком чого ворог був змушений відступити на цілому відтинку".

Це було в боях біля Меджез-Ел-Баб в Тунісі, в Африці. В травні минулого року мати ось цього героя дістала від департаменту війни відзначення „Перпл Гарт". Та видно, що отсей подвиг героя був далі розсліджуваний і так дійшов до департаменту війни, де вирішено, що посвята Миня заслуговує на найвище відзначення „Медал оф Анор". Матір героя запрошено до Вашинґтону, щоб вручити їй ось ту Почесну Медалю з рук президента держави, Френклина Д. Рузвелта. Та задля слабости та її віку — має 73 роки — церемонія декорування її медалею сина відбулась в Форт Дю Понт, Делавар, дня 1. квітня, куди вона прибула з своєю родиною. Ґенерал-майор Алван С. Ґілем, особистий репрезентант президента, удекорувавши Марію Миньо Гочесною Медалю, сказав:

„Рядовик Микола Миньо положив своє життя, щоб уможливити життя іншим людям, та щоби навіки були захоронені ті вольности і ідеали, за які ми тепер ведемо війну".

Микола Миньо родився в 1899 р. в селі Залуже, сяніцького повіту, Західна Україна. Його батьки, Іван і Марія, прибули до Америки і замешкали в Картерет, коли йому було 8 років. Як мав 18 років вступив добровольцем до американської армії в часі першої світової війни. По війні вернув до дому, а в 1927 р. наново вписався до американської армії.

ЗАХОДИ ДЛЯ КООРДИНАЦІЇ ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ Й ПАРТИЗАНІВ ТІТА.

До Москви прибув ґенерал Терзіц, представник маршала Тіта, аби обговорити з командою червоної армії плян скоординовання воєнної кампанії червоної армії та югославських партизанів. Обі сторини вважають цей час підходячим для обдумання такої координації, бо тепер і одна й друга армія стоїть на границі Мадярщини.

ШВАЙЦАРЦІ ЗОСТРІЛИЛИ АМЕРИКАНСЬКИЙ ЛІТАК.

13 американських бомбовиків осіло на швайцарській території після бою з німецькими літаками в південній Німеччині. Між цими літаками є один, котрий зострілили самі швайцарці, бо він, прилетівши над швайцарську територію, не захотів осісти на землю й піддатися.

АМЕРИКАНЕЦЬ ЗБИВ 27 ЯПОНСЬКИХ ЛІТАКІВ.

Капітан Ричард Айра Бонґ, 23-літній летун з Поплару, в Висконсині, став найбільшим американським повітряним асом, зостріливши підчас останнього лету проти японців два японські літаки, досягаючи в цей спосіб найбільшого числа літаків, збитих якимнебудь американським летуном.

Збив він 27 літаків, або 1 літак більше, ніж дотеперішній американський ас, капітан Рикенбекер, котрий підчас першої війни збив 26 літаків.